

Dosya:

İstanbul'un Semtleri: Kadıköy-Moda

Her çağda kendi kimliğini ortaya koymuş olan Kadıköy kuşkusuz İstanbul Metropolünün çok önemli bir merkezi. İlkçağın Bizantion'dan 17 yıl önce kurulmuş rakibi, Boğaz'ın öte yanındaki körler ülkesi Khalkedon bugün de artık bir alt-merkez olmanın ötesinde, İstanbul'un en önemli kültür merkezi olma yolunda. Bugün arkeolojik araştırmaların gelişmesiyle, bütün bu Eski Yunan kent kurulma efsanelerinin çoğunlukla siyasi amaçlı kurgular olduğunu biliyoruz. Kökeni Fikirtepe höyüğüne dayanan Kadıköy yerleşmesinin, yerleşik toplumun ilk aşamalarından bu yana bölgenin çok önemli bir yerleşme odağı olduğunun; bugünkü Kadıköy Rıhtım bölgesi kadar, Kuşdili Çayırı, Kalamış ve Kurbağalidere ağzının liman işlevi görmüş olduğunun; bu iki liman arasındaki yükseltinin tümüyle önemli bir kentsel sit olduğunun artık oldukça farkındayız. Ancak bir yandan eski çağdan kalma önemli anıtsal yapılardan pek iz kalmamış oluşu, bir yandan da bölgenin 19. yüzyılın sonlarından başlayarak hızla kentleşmiş oluşu bu tarihsel katmanları algılamamızı oldukça zorlaştırıyor. Osmanlı döneminde Merdivenköy ve Gözcübaba tekkeleriyle çerçelenmiş Rum ağırlıklı küçük bir yerleşim olarak varlığını sürdüren Kadıköy'ün geçen yüzyıl değişiminde Bağdat Caddesi boyunca ve Acıbadem sırtlarında oluşan yazlık köşklere önemli bir çekim oluşturması, plajların gittikçe popülerleştiği Cumhuriyet döneminde de burayı önemli bir alt merkeze dönüştürmüştü. Özellikle 1960 sonrası göçler ile büyüyen Kadıköy, İstanbul'un yoğun yapılaşmalı bir "uyku kenti" haline gelmiş. Bugün Beyoğlu'nun daha çok Arap ülkelerinden gelen turistlerin işgaline uğramasıyla, Kadıköy'ün yoğun çarşısı ve bir zamanların asude sayfiyesi Moda'ya uzanan akslar çok daha büyük bir hinterlanddan gelen genç bir insan selinin eğlence alanına dönüştü. Bir zamanların "uyku kenti" alt merkezi böylece tiyatroların ve eğlence mekânlarının renklendirdiği İstanbul'un en önemli kültür merkezine dönüşüyor.

Dosyamız Kadıköy ve Moda'nın bu uzun çağlara dayanan öyküsüne, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü **Rahmi Asal**'ın son zamanlarda yoğunlaşan arkeolojik faaliyetleri ayrıntılı olarak konu eden makalesiyle başlıyor. Bugün bazıları yeniden kullanım olanağı bulmuş, yüzyıl başı ve daha çok Cumhuriyet döneminde Kadıköy'e kazandırılan önemli simge yapılardan oluşan "Kadıköy'ün Modern Mimarlık Mirası"nı **Zafer Akay**, birçoğunu kaybettiğimiz Cumhuriyet dönemi konut dokusunu **Hande Tulum Okur** değerlendiriyor. **Gülşen Özaydınlı** ise 2000'li yılların başında Moda sahilinde yapılmak istenen otoyola karşı verilen yerel mücadeleyi aktarıyor. Kadıköy'de son 20 yıldaki önemli gelişmeler ve Kadıköy'ün güncel sorunlarına yerelden bakışlara yer verdiğimiz bir durum değerlendirmesi niteliğindeki bölümde **Deniz Alkan Haydarpaşa Mücadelesini** ve **Söğütlüçeşme'deki güncel gelişmeleri**; **Mehmet Bozkurt** güncel yarışmalar ve gelişmelere değinerek Kadıköy Meydanı ve ulaşım sorunlarını; **Erkan Gültekin** tartışılmakta olan Salıpazarı-Kuşdili Çayırı konularını ele aldılar. Sadece Kadıköy'ün değil bugün İstanbul'un önemli bir kültür odağı haline gelen Hasanpaşa Gazhanesinin yıllar süren oluşum sürecinin öyküsünü ise proje müellifi **Deniz Aslan** anlatıyor.

Dosya Editörü: **Zafer Akay**